

عوامل بازدارنده‌ی پژوهش‌های دانشجویی از نظر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان

نعمت ستوده اصل^۱ (Ph.D)، راهب قربانی^{۲*} (Ph.D)، علی رشیدی پور^۳ (Ph.D)

۱- دانشکده پرستاری و پیراپزشکی و مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۲- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، گروه پزشکی اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۳- مرکز تحقیقات و گروه فیزیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

چکیده

سابقه و هدف: مآنوس کردن دانشجویان با پژوهش در فرآیند فراگیری دانش و افزایش مشارکت آنان در فعالیت‌های پژوهشی، پلی مطمئن به سوی پرورش استعداد‌های خلاق آن‌ها در تولید علم و مشارکت در توسعه کشور خواهد بود. این پژوهش با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان در زمینه‌ی عوامل بازدارنده‌ی مؤثر بر پژوهش‌های دانشجویی در سال ۱۳۹۳ انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی، ۲۹۳ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان که حداقل یک سال از شروع به تحصیل آنان گذشته بود، به طور تصادفی انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه جمعیت‌شناختی و پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته‌ی عوامل بازدارنده مؤثر بر پژوهش‌های دانشجویی بود که مشتمل بر ۲۵ گویه (سوال) چهار گزینه‌ای در مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت بوده است که از موافقت خیلی کم تا موافقت خیلی زیاد تنظیم شده بود. به پاسخ‌های خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد هر یک از گویه‌ها، به ترتیب نمرات ۱ تا ۵ داده شد. این گویه‌ها در چهار حیطه عوامل فردی (۵ سؤال)، انگیزشی (۷ سؤال)، نحوه ارائه خدمات پژوهشی (۸ سؤال) و عوامل ساختاری و اداری (۵ سؤال) دسته‌بندی شده بود.

یافته‌ها: نظرات دانشجویان در چهار حیطه تفاوت معنی‌دار داشت ($p=0/033$). به طوری که حیطه فردی را مانع‌تر می‌دانستند. در حیطه عوامل فردی مانع‌ترین مساله مؤثر بر فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان "عدم آگاهی از موضوعات قابل تحقیق"، در حیطه عوامل انگیزشی، مهم‌ترین موانع "عدم ترغیب و تشویق دانشجویان به انجام تحقیق در دانشگاه" و "تأکید بر آموزش محوری در دانشگاه"، در حیطه نحوه ارائه خدمات پژوهشی، مهم‌ترین موانع، "کمبود نشریات علمی و پژوهشی و منابع مرجع تخصصی رشته تحصیلی در دانشگاه" و "عدم برگزاری کارگاه‌های مناسب روش تحقیق برای دانشجویان" و در حیطه اداری و ساختاری مهم‌ترین مانع، "طولانی بودن فرایند فعالیت‌های اجرایی پژوهش‌های دانشجویی" می‌باشد. در هیچ یک از حیطه‌های مورد بررسی بین دانشجویان دختر و پسر، بین دانشجویان عضو و غیرعضو کمیته تحقیقات دانشجویی و نیز بین دانشجویان با معدل‌های مختلف در دو ترم اخیر، تفاوت معنی‌داری در پاسخ به گویه‌ها مشاهده نشد ($p>0/05$). اما در حیطه نحوه ارائه خدمات پژوهشی، تفاوت معنی‌داری بین نظرات دانشجویان دانشکده‌های مختلف وجود داشت ($p<0/001$). به طوری که دانشجویان دانشکده پزشکی نسبت به سایر دانشکده، این حیطه را مانع‌تر می‌دانند.

نتیجه‌گیری: ایجاد انگیزه به دانشجویان به ایفای نقش پژوهشی خود، آموزش روش‌های تحقیق به آنان، به هم‌راه کوتاه نمودن فرایند تصویب طرح‌های پژوهشی، می‌تواند در روی آوردن دانشجویان به پژوهش کمک‌کننده بوده و زمینه‌ساز شکوفایی استعداد‌های خلاق دانشجویان در تولید علم و ارتقای سطح پژوهش در کشور خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: تحقیق، موانع تحقیق، دانشجوی، علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان

مقدمه

تحقیق و پژوهش زیربنای توسعه پایدار و مهم‌ترین عامل

پیشرفت بشر در هزاره سوم و رکن اساسی پیشرفت و ترقی

راه‌های ارتقاء سطح پژوهش در کشور است و بی‌توجهی به ورود دانشجویان به فضای پژوهشی، موجب آسیب شدید به استعداد‌های خلاق آن‌ها در تولید علم و کاهش مشارکت آنان در توسعه کشور خواهد بود [۷، ۴]. انجام تحقیق دانشجویی سبب می‌شود دانشجویان متون علمی مربوطه را با دقت خاصی بازخوانی کرده و راهنمایی‌های مختلف را هنگام عمل به کار بگیرند [۸]. با توجه به موارد فوق، مآنوس کردن دانشجویان با پژوهش در فرایند فراگیری دانش و افزایش مشارکت آنان در فعالیت‌های پژوهشی، پلی مطمئن به سوی پرورش استعداد‌های خلاق آن‌ها در تولید علم و مشارکت در توسعه کشور و اولین گام برای سامان بخشیدن به امر پژوهش دانشجویی و گسترش کمی و کیفی تحقیقات دانشجویی، دستیابی به درک درستی از توانمندی‌های موجود و نیز پی بردن به نقاط ضعف و قوت برنامه‌های تحقیقاتی است [۹].

علی‌رغم اهمیت تحقیق و پژوهش هدفمند و لزوم سرمایه‌گذاری بر روی پژوهشگران، اعم از دانشجویان و سایرین، نتایج مطالعات انجام گرفته در ایران نشان داده است که عوامل متعددی نظیر کمبود وقت و مشغله زیاد، نداشتن مهارت کافی در تحقیق، نبود انگیزه کافی برای تحقیق، عدم ایجاد انگیزه از طرف مسئولین و اساتید، ضعف در آشنایی با کتاب‌خانه دیجیتال، طولانی بودن زمان تصویب طرح تحقیقاتی، عدم بهای لازم به تحقیق و پژوهش در دانشگاه، عدم اختصاص بودجه کافی به امر پژوهش دانشجویی، فقدان یا ضعف ارتباط دانشگاه و صنعت و تبادل اطلاعات میان این دو، از مهم‌ترین موانع پژوهش‌های دانشجویی است [۷، ۱۳-۱۰]. با توجه به متفاوت بودن امکانات و سیاست‌های حمایتی پژوهشی دانشگاه‌ها و نیز با توجه به اهمیت تحقیقات دانشجویی در این دانشگاه، این مطالعه با هدف شناسایی موانع تحقیقات دانشجویی در این دانشگاه انجام تا زمینه‌ساز مداخله مسئولین ذیربط دانشگاه برای رفع موانع باشد.

جوامع می‌باشد. علی‌رغم رشد پنجاه درصدی ایران در تولیدات علمی در سال‌های اخیر، هنوز با وضعیت مطلوب فاصله زیادی داریم. در مقیاس جهانی در سال ۲۰۱۱، در بین ۱۵۰ کشور جهان، کشور ما دارای رتبه ۲۱ بوده است. حداقل سهم مورد انتظار ایران در پژوهش و تولید علم یک درصد است و این در حالی است که در حال حاضر، سهم ایران فقط ۰/۰۲۲٪ می‌باشد که نیازمند توجه بیش‌تر به امر پژوهش در کنار آموزش می‌باشد [۱].

آموزش و پژوهش در دانشگاه، مکمل یک‌دیگر هستند و بدون مآنوس کردن دانشجویان با پژوهش، پرورش استعداد‌های خلاق آن‌ها در تولید علم و مشارکت در توسعه کشور ناممکن و بدون شک، دانشگاه‌ها به دبیرستانی بزرگ مبدل خواهند شد. بدیهی است، تغییرات عمده در برنامه‌های آموزش پزشکی، مرهون توجه و استفاده از نتایج پژوهش‌های علمی در عرصه‌های مختلف دانش و تکنولوژی است [۴-۲]. لذا یکی از شاخص‌های مهم در آموزش عالی، توجه به آموزش مبتنی بر پژوهش و برداشتن فاصله موجود میان پژوهش و آموزش است و همین موضوع از شاخص‌های مهمی است که باعث متمایز شدن دانشگاه‌ها از سایر مراکز آموزشی می‌گردد [۵]. بر اساس این رویکردها، وظیفه و کارکرد دانشگاه در دستیابی به اهداف اقتصاد دانش‌محور و نظام ملی نوآوری، تولید دانش، آموزش و تربیت نیروی انسانی کارآمد و ماهر، انتشار و انتقال دانش است. لذا توجه جدی به پژوهش و رفع موانع تولید علم، از ضروریات دستیابی به این اهداف می‌باشد [۶]. در همین راستا، شناخت و رفع موانع پژوهشی در دانشگاه‌ها، اصلی‌ترین، مهم‌ترین و البته نخستین گام در دستیابی به اهداف اقتصاد دانش‌محور، تولید دانش و تربیت نیروی انسانی کارآمد و ماهر در این زمینه می‌باشد. پژوهش‌محور نمودن دانشگاه‌ها، نخستین پیش شرط موفقیت علمی در عرصه‌های جهانی و بین‌المللی محسوب می‌شود. در این خصوص، موانع و معضلات موجود باید به صورتی واقع‌بینانه مورد بحث و بررسی قرار گیرد. اجرای طرح‌های تحقیقاتی در دوران دانشجویی یکی از مؤثرترین

مواد و روش‌ها

در این مطالعه مقطعی، ۲۹۳ نفر از دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ مورد مطالعه قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بوده است. به این ترتیب که نمونه تحقیق از بین همه‌ی دانشکده‌ها و رشته‌ها به نسبت جامعه پژوهش به طور تصادفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ی دو قسمتی شامل پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی و پرسش‌نامه محقق ساخته، حاوی ۲۵ گویه (سؤال) بسته پاسخ، از نوع مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت بود. گویه‌های پرسش‌نامه از درجه موافقت خیلی کم تا خیلی زیاد تنظیم شده بود که به ترتیب نمره ۱ تا ۵ به آن اختصاص داده شد. نمره ۱ بیانگر کم‌ترین مانع پژوهشی و نمره ۵ نشان‌دهنده بیش‌ترین مانع بوده است. گویه‌های عوامل بازدارنده مؤثر بر پژوهش‌های دانشجویی در چهار حیطه شامل، عوامل فردی (۵ سؤال)، عوامل انگیزشی (۷ سؤال)، عوامل مربوط به نحوه ارائه خدمات پژوهشی (۸ سؤال)، عوامل اداری و ساختاری (۵ سؤال) تنظیم شدند. برای روایی محتوایی پرسش‌نامه از نظرات کارشناسان، اعضای هیئت علمی و دانشجویان نخبه دانشگاه استفاده شد و برای تعیین پایایی ابزار نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ برای کل گزینه‌های پرسش‌نامه ۰/۷۹ به دست آمد. برای تکمیل پرسش‌نامه، با هماهنگی اداره آموزش و استاد مربوطه، محققین ضمن حضور در کلاس درس دانشجویان و توجیه طرح و اهداف آن، نسبت به توزیع پرسش‌نامه بین افراد منتخب و با رعایت موازین اخلاقی اقدام نمودند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، ضمن تنظیم جداول توزیع فراوانی پاسخ به گویه‌ها و محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی هر گویه، میانگین پاسخ به گویه‌های هر حیطه برای هر فرد نیز محاسبه شد که از ۱ تا ۵ می‌باشد. سپس از آزمون‌های من‌ویتنی، کروسکال والیس، فریدمن و ویلکاکسون در سطح معنی‌داری ۵٪ برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. نرم‌افزار مورد استفاده SPSS 18.0 بوده است.

نتایج

از ۲۹۳ دانشجوی مورد بررسی، ۶۱/۱٪ (۱۷۹ نفر) زن بودند. از نظر تحصیلی ۸۰/۲٪ (۲۳۵ نفر) کارشناسی، ۲/۷٪ (۸ نفر) کارشناسی ارشد و ۱۷/۱٪ (۵۰ نفر) پزشکی یا دندان پزشکی بودند. ۳۱/۴٪ (۹۲ نفر) از دانشکده پزشکی، ۴۰/۳٪ (۱۱۸ نفر) از دانشکده پرستاری و پیراپزشکی، ۱۹/۱٪ (۵۶ نفر) از دانشکده توان‌بخشی و ۹/۲٪ (۲۷ نفر) از سایر دانشکده‌ها بودند. ۴۴/۷٪ (۱۳۱ نفر) عضو کمیته تحقیقات دانشجویی و ۸۷٪ (۲۵۵ نفر) مجرد بودند. معدل دو ترم آخر ۱۲/۳٪ (۳۶ نفر) کم‌تر از ۱۴، ۴۷/۸٪ (۱۴۰ نفر) ۱۴-۱۶/۹ و ۳۹/۹٪ معدل ۱۷ یا بیش‌تر داشتند. میانگین ($\pm$ انحراف معیار) سن آنان $21/6 \pm 2/8$ سال بوده است. میانگین و توزیع دانشجویان از نظر درجه موافقت به بازدارنده پژوهش‌های دانشجویی هر یک از گویه‌ها در جدول ۱ آمده است.

میانگین ($\pm$ انحراف معیار) نمرات حیطه عوامل فردی $3/89 \pm 0/41$ ، حیطه عوامل انگیزشی $3/76 \pm 0/55$ ، حیطه نحوه ارائه خدمات پژوهشی $3/81 \pm 0/43$ و عوامل ساختاری و اداری $3/74 \pm 0/79$ از ۵ بوده است. درجه مانع بودن پژوهشی در چهار حیطه تفاوت معنی‌دار داشت ($p=0/033$). به طوری که حیطه فردی را مانع‌تر می‌دانستند. با توجه به جدول ۱، مشاهده می‌شود در حیطه عوامل فردی، مانع‌ترین عامل مؤثر بر فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان "عدم آگاهی از موضوعات قابل تحقیق"، در حیطه عوامل انگیزشی، مهم‌ترین موانع "عدم ترغیب و تشویق دانشجویان به تحقیق در دانشگاه" و "تأکید بر آموزش محوری در دانشگاه"، در حیطه نحوه ارائه خدمات پژوهشی، مهم‌ترین موانع "کمبود نشریات علمی و پژوهشی و منابع مرجع تخصصی رشته تحصیلی در دانشگاه" و "عدم برگزاری کارگاه‌های مناسب روش تحقیق برای دانشجویان" و در حیطه اداری و ساختاری مهم‌ترین مانع، "طولانی بودن فرایند فعالیت‌های اجرایی پژوهش‌های دانشجویی" می‌باشد (جدول ۱).

جدول ۱) عوامل بازدارنده پژوهش های دانشجویی از دیدگاه اعضای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان (سال ۹۳)

حیطه	عوامل بازدارنده مؤثر بر پژوهش های دانشجویی	درجه موافقت به بازدارنده بودن				
		خیلی کم (درصد)	کم (درصد)	متوسط (درصد)	زیاد (درصد)	خیلی زیاد (درصد)
بازرسی علمی	پایین بودن میزان آشنایی دانشجویان با متدولوژی و روش شناسی تحقیق	-	۲۲(۷/۵)	۴۱(۱۴/۰)	۱۴۴(۴۹/۱)	۸۶(۲۹/۴)
	دشواری در تأمین هزینه های پژوهشی برای دانشجویان	۲(۰/۷)	۱۹(۶/۵)	۵۱(۱۷/۴)	۱۵۲(۵۱/۹)	۶۹(۲۳/۵)
	عدم آگاهی از موضوعات قابل تحقیق	۱(۰/۳)	۵(۱/۷)	۱۸(۶/۱)	۱۷۷(۶۰/۴)	۹۲(۳۱/۴)
	آشنایی کم دانشجویان با شیوه های بهره گیری از اینترنت، رایانه و منابع پژوهشی	۵(۱/۷)	۷۵(۲۵/۶)	۴۹(۱۶/۷)	۱۱۳(۳۸/۶)	۵۱(۱۷/۴)
	عدم فرصت کافی برای پرداختن به پژوهش به جهت توأم شدن آموزش و مسئولیت های اجتماعی	-	۳۷(۱۲/۶)	۴۱(۱۴/۰)	۱۴۱(۴۸/۱)	۷۴(۲۵/۳)
	کل گویه های حیطه عوامل فردی	-	-	-	-	-
	تردید در صلاحیت علمی محققان دانشجو در دانشگاه	۱(۰/۳)	۶۴(۲۱/۸)	۴۲(۱۴/۳)	۱۲۴(۴۲/۳)	۶۲(۲۱/۲)
	عدم ترغیب و تشویق دانشجویان به مطالعه و تحقیق در دانشگاه	-	۸(۲/۷)	۱۴(۴/۸)	۱۴۲(۴۸/۵)	۱۲۹(۴۴/۰)
	پایین بودن اعتماد به نفس دانشجویان برای فعالیت های پژوهشی	۲(۰/۷)	۳۳(۱۱/۳)	۸(۲/۷)	۱۴۲(۴۸/۵)	۱۰۸(۳۶/۹)
	پایین بودن علاقه نسبت به امر پژوهش در بین دانشجویان	۳۷(۱۲/۸)	۱۲۲(۴۱/۶)	۲۲(۷/۵)	۶۹(۲۳/۵)	۴۳(۱۴/۷)
توسعه علمی	تأکید بر آموزش محوری در دانشگاه	-	۱۱(۳/۸)	-	۱۶۷(۵۷/۰)	۱۱۵(۳۹/۲)
	عدم همکاری مناسب سازمان ها و مراکز اطلاعاتی با دانشجویان پژوهنده	۶(۲/۰)	۶۷(۲۲/۹)	۴۱(۱۴/۰)	۱۲۳(۴۲/۰)	۵۶(۱۹/۱)
	مناسب نبودن شیوه ارزشیابی فعالیت پژوهشی دانشجویان در دانشگاه	۲(۰/۷)	۶۷(۲۲/۹)	۴۳(۱۴/۷)	۱۲۳(۴۲/۰)	۵۸(۱۹/۸)
	کل گویه های حیطه عوامل انگیزشی	-	-	-	-	-
	فراهم نبودن امکانات و تجهیزات مورد نیاز برای پژوهش دانشجویان مانند کتابخانه تخصصی	۵(۱/۷)	۵۳(۱۸/۱)	۹۵(۳۲/۴)	۱۱۵(۳۹/۲)	۲۵(۸/۵)
	کمبود آزمایشگاه های مورد نیاز پژوهش	۶(۲/۰)	۶۵(۲۲/۲)	۳۶(۱۲/۳)	۱۲۲(۴۱/۶)	۶۴(۲۱/۸)
	فقدان فضای فیزیکی مناسب جهت کارهای تحقیقاتی دانشجویان	-	۳۷(۱۲/۶)	۱۷(۵/۸)	۱۵۰(۵۱/۲)	۸۹(۳۰/۴)
	عدم وجود نظام اطلاع رسانی جهت اشاعه یافته های پژوهشی دانشجویان	-	۴۵(۱۵/۴)	۶۱(۲۰/۸)	۱۳۳(۴۵/۴)	۵۴(۱۸/۴)
	دشواری بودن دسترسی به خدمات نرم افزاری مناسب برای پژوهش دانشجویان	۴۸(۱۶/۴)	۹۱(۳۱/۱)	۲۷(۹/۲)	۹۱(۳۱/۱)	۳۶(۱۲/۳)
	دشواری بودن دسترسی به استادان مجرب برای مشاوره و راهنمایی طرح های تحقیقاتی دانشجویان	-	۲۳(۷/۸)	۷(۲/۴)	۱۵۳(۵۲/۲)	۱۱۰(۳۷/۵)
نحوه ارائه خدمات پژوهشی	عدم برگزاری کارگاه های مناسب روش تحقیق برای دانشجویان	-	۷(۲/۴)	۴(۱/۴)	۱۵۹(۵۴/۳)	۱۲۳(۴۲/۰)
	کمبود نشریات علمی و پژوهشی و منابع مرجع تخصصی رشته تحصیلی در دانشگاه	-	۶(۲/۰)	۳(۱/۰)	۱۶۱(۵۴/۹)	۱۲۳(۴۲/۰)
	کل گویه های نحوه ارائه خدمات پژوهشی	-	-	-	-	-
	وجود قوانین و مقررات بازدارنده اداری - اجرایی برای پژوهش های دانشجویی	-	۶۳(۲۱/۵)	۳۵(۱۱/۹)	۱۳۸(۴۷/۱)	۵۷(۱۹/۵)
	طولانی بودن فرایند فعالیت های اجرایی پژوهش های دانشجویی	-	۱۱(۳/۸)	۶(۲/۰)	۱۵۶(۵۳/۲)	۱۲۰(۴۱/۰)
	فقدان ارتباط مناسب بین صنایع جامعه و دانشگاه	-	۶۹(۲۳/۵)	۳۴(۱۱/۶)	۱۳۶(۴۶/۴)	۵۴(۱۸/۴)
	فقدان قوانین و مقررات مشخص در جهت ارزیابی فعالیت های پژوهشی دانشجویان	-	۶۳(۲۱/۵)	۳۵(۱۱/۹)	۱۳۸(۴۷/۱)	۵۷(۱۹/۵)
	عدم حمایت مادی و مالی دانشگاه ها از طرح های پژوهشی دانشجویان	۳(۱/۰)	۷۵(۲۵/۶)	۴۷(۱۶/۰)	۱۱۲(۳۸/۲)	۵۶(۱۹/۱)
	کل گویه های حیطه عوامل ساختاری و اداری	-	-	-	-	-
	کل گویه ها تمام حیطه ها	-	-	-	-	-

دانشجویان دانشکده‌های مختلف وجود داشت ($p < 0/001$). به طوری که دانشجویان دانشکده پزشکی نسبت به سایر دانشکده، این حیطة را مانع‌تر می‌دانند. در سایر حیطة‌ها، تفاوت معنی‌داری بین نظرات دانشجویان دانشکده‌های مختلف وجود نداشت ($p > 0/05$) (جدول ۵).

در هیچ‌یک از حیطة‌های مورد بررسی بین دانشجویان دختر و پسر، بین دانشجویان عضو و غیر عضو کمیته تحقیقات دانشجویی و نیز بین دانشجویان با معدل‌های مختلف در دو ترم اخیر، تفاوت معنی‌داری در پاسخ به گویه‌های مورد بررسی دیده نشد ($p > 0/05$) (جدول ۲ تا ۴). اما در حیطة نحوه ارائه خدمات پژوهشی، تفاوت معنی‌داری بین نظرات

جدول ۲) میانگین (از ۵)، انحراف معیار، میانه و دامنه بین چارکی شدت عوامل بازدارنده پژوهش‌های دانشجویی از دیدگاه اعضای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان تفکیک عضویت یا عدم عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی (سال ۹۳)

حیطة	عضویت در کمیته	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانه	دامنه بین چارکی	p-value
عوامل فردی	بلی	۱۳۱	۳/۸۵	۰/۴۱	۳/۸۰	۰/۴۰	۰/۱۳۸
	خیر	۱۶۲	۳/۹۱	۰/۴۱	۴/۰۰	۰/۶۰	
عوامل انگیزشی	بلی	۱۳۱	۳/۷۶	۰/۵۹	۳/۷۱	۰/۸۶	۰/۹۳۷
	خیر	۱۶۲	۳/۷۷	۰/۵۲	۳/۷۱	۰/۷۱	
نحوه ارائه خدمات پژوهشی	بلی	۱۳۱	۳/۸۱	۰/۴۴	۳/۸۸	۰/۶۲	۰/۹۵۵
	خیر	۱۶۲	۳/۸۰	۰/۴۳	۳/۸۷	۰/۶۲	
عوامل ساختاری و اداری	بلی	۱۳۱	۳/۷۶	۰/۸۱	۴/۰۰	۱/۰۰	۰/۶۰۵
	خیر	۱۶۲	۳/۷۲	۰/۷۸	۴/۰۰	۱/۰۰	
کل	بلی	۱۳۱	۳/۷۹	۰/۴۱	۳/۸۰	۰/۵۶	۰/۸۱۷
	خیر	۱۶۲	۳/۸۰	۰/۳۸	۳/۸۴	۰/۵۲	

جدول ۳) میانگین (از ۵)، انحراف معیار، میانه و دامنه بین چارکی شدت عوامل بازدارنده پژوهش‌های دانشجویی از دیدگاه اعضای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان تفکیک جنس (سال ۹۳)

حیطة	جنس	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانه	دامنه بین چارکی	p-value
عوامل فردی	زن	۱۷۹	۳/۸۸	۰/۴۲	۳/۸۰	۰/۶۰	۰/۹۰۴
	مرد	۱۱۴	۳/۸۹	۰/۳۹	۴/۰۰	۰/۴۵	
عوامل انگیزشی	زن	۱۷۹	۳/۷۳	۰/۵۷	۳/۷۱	۰/۸۶	۰/۲۸۸
	مرد	۱۱۴	۳/۸۱	۰/۵۴	۳/۷۹	۰/۷۱	
نحوه ارائه خدمات پژوهشی	زن	۱۷۹	۳/۸۰	۰/۴۴	۳/۸۸	۰/۶۲	۰/۹۶۲
	مرد	۱۱۴	۳/۸۱	۰/۴۳	۳/۸۷	۰/۶۲	
عوامل ساختاری و اداری	زن	۱۷۹	۳/۷۸	۰/۸۰	۴/۰۰	۱/۰۰	۰/۲۸۰
	مرد	۱۱۴	۳/۶۸	۰/۷۸	۴/۰۰	۱/۰۵	
کل	زن	۱۷۹	۳/۷۹	۰/۴۰	۳/۸۴	۰/۵۶	۰/۸۶۵
	مرد	۱۱۴	۳/۸۰	۰/۳۷	۳/۸۴	۰/۵۲	

جدول (۴) میانگین (از ۵)، انحراف معیار، میانه و دامنه بین چارکی شدت عوامل بازدارنده پژوهش های دانشجویی از دیدگاه اعضای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان تفکیک معدل دو ترم اخیر (سال ۹۳)

حیطه	معدل دو ترم اخیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانه	دامنه بین چارکی	p-value
عوامل فردی	<۱۴	۳۶	۳/۸۴	۰/۴۴	۳/۸۰	۰/۶۰	۰/۸۰۸
	۱۴-۱۶/۹	۱۴۰	۳/۸۹	۰/۴۲	۴/۰۰	۰/۶۰	
	≥۱۷	۱۱۷	۳/۸۹	۰/۳۹	۴/۰۰	۰/۶۰	
عوامل انگیزشی	<۱۴	۳۶	۳/۸۳	۰/۵۰	۳/۷۱	۰/۸۲	۰/۸۱۱
	۱۴-۱۶/۹	۱۴۰	۳/۷۵	۰/۵۸	۳/۷۱	۰/۸۶	
	≥۱۷	۱۱۷	۳/۷۵	۰/۵۴	۳/۷۱	۰/۷۹	
نحوه ارائه خدمات پژوهشی	<۱۴	۳۶	۳/۷۷	۰/۴۳	۳/۸۱	۰/۶۲	۰/۹۰۲
	۱۴-۱۶/۹	۱۴۰	۳/۸۲	۰/۴۵	۳/۸۸	۰/۶۲	
	≥۱۷	۱۱۷	۳/۸۰	۰/۴۲	۳/۸۷	۰/۶۲	
عوامل ساختاری و اداری	<۱۴	۳۶	۳/۵۹	۰/۷۸	۳/۶۰	۰/۹۵	۰/۲۱۰
	۱۴-۱۶/۹	۱۴۰	۳/۷۷	۰/۸۴	۴/۰۰	۱/۰۰	
	≥۱۷	۱۱۷	۳/۷۴	۰/۷۴	۴/۰۰	۰/۹۰	
کل	<۱۴	۳۶	۳/۷۷	۰/۳۵	۳/۸۲	۰/۵۱	۰/۷۸۶
	۱۴-۱۶/۹	۱۴۰	۳/۸۱	۰/۴۳	۳/۸۴	۰/۶۳	
	≥۱۷	۱۱۷	۳/۷۹	۰/۳۶	۳/۸۰	۰/۵۲	

جدول (۵) میانگین (از ۵)، انحراف معیار، میانه و دامنه بین چارکی شدت عوامل بازدارنده پژوهش های دانشجویی از دیدگاه اعضای دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان تفکیک دانشکده محل تحصیل (سال ۹۳)

حیطه	دانشکده محل تحصیل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانه	دامنه بین چارکی	p-value
عوامل فردی	پزشکی	۹۲	۳/۹۰	۰/۴۴	۴/۰۰	۰/۶۰	۰/۴۰۷
	پرستاری	۱۱۸	۳/۸۷	۰/۳۸	۳/۸۰	۰/۴۵	
	توان بخشی	۵۶	۳/۹۳	۰/۴۴	۴/۰۰	۰/۵۵	
	سایر	۲۷	۳/۸۲	۰/۳۷	۳/۸۰	۰/۶۰	
عوامل انگیزشی	پزشکی	۹۲	۳/۶۸	۰/۵۹	۳/۷۱	۰/۸۲	۰/۳۹۷
	پرستاری	۱۱۸	۳/۸۲	۰/۵۴	۳/۸۶	۰/۷۱	
	توان بخشی	۵۶	۳/۷۶	۰/۵۰	۳/۷۱	۰/۸۶	
	سایر	۲۷	۳/۷۷	۰/۶۰	۳/۸۶	۱/۱۴	
نحوه ارائه خدمات پژوهشی	پزشکی	۹۲	۴/۰۶	۰/۴۳	۴/۱۳	۰/۳۸	<۰/۰۰۱
	پرستاری	۱۱۸	۳/۶۷	۰/۴۲	۳/۶۳	۰/۶۲	
	توان بخشی	۵۶	۳/۷۵	۰/۳۴	۳/۷۵	۰/۵۰	
	سایر	۲۷	۳/۶۶	۰/۳۲	۳/۶۲	۰/۶۲	
عوامل ساختاری و اداری	پزشکی	۹۲	۳/۷۵	۰/۸۱	۴/۰۰	۱/۰۰	۰/۶۲۵
	پرستاری	۱۱۸	۳/۶۸	۰/۷۸	۴/۰۰	۱/۰۵	
	توان بخشی	۵۶	۳/۸۴	۰/۸۱	۴/۰۰	۰/۹۵	
	سایر	۲۷	۳/۷۳	۰/۷۸	۴/۰۰	۱/۰۰	
کل	پزشکی	۹۲	۳/۸۶	۰/۳۹	۳/۸۴	۰/۵۳	۰/۲۵۸
	پرستاری	۱۱۸	۳/۷۵	۰/۳۹	۳/۸۰	۰/۵۲	
	توان بخشی	۵۶	۳/۸۱	۰/۴۰	۳/۸۴	۰/۵۵	
	سایر	۲۷	۳/۷۴	۰/۳۹	۳/۸۰	۰/۵۲	

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق و پژوهش از مهم‌ترین عوامل رشد و شکوفایی هر کشور و مهم‌ترین وظیفه دانشگاه‌ها می‌باشد [۱۴]. مهم‌ترین گام برای سامان بخشیدن به امر پژوهش در جامعه، دستیابی به درک درست از توانمندی‌ها، امکانات موجود و نیز پی بردن به نقاط ضعف و قدرت برنامه‌های تحقیقاتی برای تصمیم‌گیرندگان، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران امر پژوهش است [۱۵]. با توجه به مطالعه آشتیانی و همکاران (۲۰۱۲)، ۷۰٪ از دانشجویان علوم پزشکی با توجه به موانع و چالش‌ها در تحقیقات، مایل به انجام تحقیقات نیستند [۱۶]. لذا شناسایی موانع انجام پژوهش از ضروریات ارتقاء فعالیت‌های پژوهشی در هر دانشگاه محسوب می‌شود.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد، عدم آگاهی از موضوعات قابل تحقیق، دانش ناکافی از متدولوژی تحقیق، عدم ترغیب و تشویق دانشجویان به مطالعه و تحقیق و تأکید بر آموزش محوری در دانشگاه مهم‌ترین موانع فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه از نظر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان بوده است.

نتایج بررسی نیک روز و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی فسا نشان داد، عدم آگاهی از موضوعات قابل تحقیق، دانش ناکافی از متدولوژی تحقیق و نداشتن مهارت کافی، مهم‌ترین موانع حیطه فردی و کمبود امکانات و تجهیزات و عدم ایجاد انگیزه از طرف مسئولین و اساتید مهم‌ترین موانع تحقیق در حیطه سازمانی می‌باشند [۱۱] که مشابه نتایج مطالعه حاضر می‌باشد.

نتایج تحقیق مظلومی محمودآباد و همکاران (۲۰۱۳) در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد نشان داد که عدم ایجاد انگیزه‌ی کافی در پژوهشگران از طرف دانشگاه، طولانی بودن مراحل تصویب طرح‌های پژوهشی و عدم ارتباط با افراد فعال در امر پژوهش از مهم‌ترین موانع پژوهشی بوده است [۱۷].

نتایج تحقیق عنبری و همکاران (۲۰۱۳) در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک نشان داد دانشجویان محقق

بیش‌تر با موانع سازمانی و دانشجویان غیر محقق (بدون هیچ فعالیت پژوهشی) بیش‌تر با موانع فردی مواجه بودند. فشردگی واحدهای درسی، عدم وجود هسته‌های تحقیقاتی در دانشکده، ضعف در نگارش پروپوزال و مقاله و هم‌چنین ضعف در استفاده از بانک‌های الکترونیکی از مهم‌ترین موانع تحقیقات دانشجویی بوده است [۱۰].

میرزامحمدی و بیجنوند موانع انجام پژوهش و تدوین مقالات را در دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد کمبود وقت و مشغله زیاد، نداشتن سابقه فعالیت پژوهشی در مقطع قبلی، نداشتن توانایی کافی در شناخت عرصه‌های قابل تحقیق، کمبود امکانات و تجهیزات لازم، پایین بودن سهم پژوهش در بودجه کشور، اطلاع‌رسانی ضعیف در مورد عناوین تحقیقاتی مورد نیاز وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها از مهم‌ترین موانع برای انجام پژوهش در دانشجویان تحصیلات تکمیلی بوده است [۱۳].

جوادیان (۲۰۰۲) در تحقیقی در دانشجویان پزشکی مقطع فیزیوتولوژی و بالاتر دانشگاه علوم پزشکی بابل، مهم‌ترین موانع تحقیقات دانشجویی را نظام آموزشی و مدیریتی غلط، کمبود بودجه تحقیقات، نداشتن انگیزه و کمبود امکانات اشاره کرده است [۱۲].

در مطالعه خلیج و همکاران (۲۰۰۶) در دانشجویان دستیاران دانشکده داروسازی تهران، دستیاران به محقق پرور نبودن نظام آموزشی تأکید داشتند. به اعتقاد دانشجویان سیاست‌گذاری آموزشی دانشکده‌های داروسازی بر مبنای تربیت داروسازان برای داروخانه‌ها بنا شده است [۱۸].

در مطالعه معمارپور و همکاران (۲۰۱۵) بر روی دانشجویان دندان‌پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، مهم‌ترین موانع پژوهشی حمایت مالی ناکافی، اولویت برای آموزش بیش از پژوهش، کمبود زمان برای انجام پژوهش، فقدان مهارت و دانش پژوهش بوده است [۱۹].

نتایج تحقیق فضل‌الهی (۲۰۱۲) بر روی دانشجویان دانشکده تربیت معلم دانشگاه آزاد اسلامی قم، نشان داد که نداشتن فرصت کافی برای تحقیق، اشتغالات ذهنی و توأم بودن

متدولوژی تحقیق، ادغام آموزش متدولوژی تحقیق به برنامه درسی مقطع کارشناسی را به منظور رفع موانع پیشنهاد نمودند [۲۴].

از نتایج دیگر تحقیق حاضر این که در حیطه نحوه ارائه خدمات پژوهشی، تفاوت معنی داری بین نظرات دانشجویان دانشکده‌های مختلف وجود داشت. به طوری که دانشجویان دانشکده پزشکی نسبت به سایر دانشکده، این حیطه را مانع‌تر می‌دانند. از آنجایی که در تحقیق حاضر قریب به اتفاق نمونه دانشجویان مقطع کارشناسی و دانشجویان رشته پزشکی بودند و دانشجویان پزشکی ملزم به گذراندن پایان‌نامه هستند و به نوعی درگیر اجرای یک طرح پژوهشی هستند، در عمل نیاز به خدمات پژوهشی را بیش‌تر حس می‌کنند.

آنچه قابل تامل است این که میانگین نمره به گویه "پایین بودن علاقه نسبت به امر پژوهش در بین دانشجویان" توسط دانشجویان ۲/۸۶ (از ۵) بوده است. به این معنی که دانشجویان به بازدارنده بودن این گویه تاکید زیادی نداشتند و از نظر آنان، آن چیزی که مانع انجام تحقیق می‌شود، موارد دیگری است که باید از میان برداشته شود تا مسیر برای ایجاد علاقه به پژوهش و ورود به این حیطه تسهیل شود. اولین پیش‌نیاز برای انجام تحقیق، آشنایی محقق با متدولوژی تحقیق می‌باشد. عدم تسلط کافی در متدولوژی تحقیق سبب می‌شود دانشجویان اعتماد به نفس لازم را در انجام پژوهش کسب نموده و در انجام پژوهش مشارکت ننموده و استعدادها را بالقوه آنان شکوفا نشود.

اگر بخواهیم در آینده همواره در جهان در پژوهش جایگاه بالایی داشته باشیم، یکی از مهم‌ترین و عملی‌ترین راه سرمایه‌گذاری روی دانشجویان مقاطع تحصیلی پایین دانشگاهی می‌باشد. با توجه به این که در این مطالعه و نیز در مطالعات متعدد، ضعف در متدولوژی تحقیق [۱۹، ۱۳، ۱۱، ۱۰]، عدم آشنایی با عناوین تحقیق [۱۳، ۱۱]، آموزش محوری [۲۰، ۱۹] فرصت ناکافی برای انجام پژوهش به دلیل حجم بالای سرفصل‌های آموزشی [۲۰، ۱۳، ۱۰]، عدم ایجاد انگیزه در ترغیب به تحقیق از طرف مسئولین [۱۷، ۱۱] و پایین بودن

آموزش با مسولیت‌های اجتماعی، پایین بودن علاقه به فعالیت‌های پژوهشی در بین دانشجویان، تأکید بر آموزش محوری به جای پژوهش محوری و مناسب نبودن شیوه‌های ارزشیابی فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان از مهم‌ترین و مؤثرترین عوامل بازدارنده تحقیق می‌باشد [۲۰].

استادی و همکاران (۲۰۰۵) در بررسی موانع و راهکارهای پژوهش دانشجویی در دروس معارف اسلامی، به کمبود امکانات به عنوان مهم‌ترین مانع تحقیقات دانشجویی اشاره شده است [۲۱] که با نتایج تحقیق حاضر هماهنگی نداشته است. علت آن می‌تواند تفاوت بین دو دانشگاه از نظر امکانات و رشته تحصیلی دانشجویان باشد. نتایج این تحقیق هم‌چنین نشان داد، بین رشته‌های مختلف تحصیلی تفاوت معنی داری از نظر موانع انجام تحقیق وجود نداشت [۲۱] که همسو با نتایج تحقیق حاضر می‌باشد.

نتایج بررسی سلیمانی و همکاران (۲۰۱۴) نشان داد، دانشجویان توانایی خود را در خصوص انجام فعالیت‌های پژوهشی اندک می‌شمارند که بیانگر ضعف مفرد نظام آموزشی موجود در ایجاد فضای پژوهشی و مانوس نمودن دانشجویان با امر پژوهش می‌باشد [۲۲].

در مطالعه آنیکریشان و همکاران (۲۰۱۴) در هند بر روی اعضای هیات علمی حوزه پژوهشی، ۹۵/۱٪ آنان اظهار داشتند، دانشجویان علاقمند به تحقیق می‌باشند. در خصوص موانع تحقیقات در دانشجویان مقطع کارشناسی یا پایین‌تر (Undergraduate) آنان پیشنهاد کردند حجم کاری محققین توانمند، به منظور تشویق در مشارکت در تحقیقات دانشجویی، کاهش یابد و کارگاه‌های آموزشی به منظور بهبود کیفیت پژوهش برگزار شود [۲۳].

مصطفی و همکاران (۲۰۰۶) در دانشکده پزشکی اسکندریه در مصر بر روی دانشجویان سال دوم تا ششم، مهم‌ترین موانع پژوهش در دانشجویان حجم بالای مطالب آموزشی، محدودیت زمانی، آموزش ناکافی متدولوژی تحقیق، فقدان انگیزه و علاقه به پژوهش ذکر کردند. آنان کاهش حجم سرفصل‌های آموزشی، برگزاری متعدد کارگاه‌های آموزش

بهتر است در مطالعات آتی، روان‌سنجی پرسش‌نامه و تعیین حیطه‌های آن از طریق روش‌هایی نظیر تحلیل عاملی انجام شود.

در یک جمع‌بندی نهایی، نتایج نشان داد، مهم‌ترین چالش انجام تحقیقات دانشجویی در دانشگاه علوم پزشکی سمنان، موانع مالی - اقتصادی و ساختاری نیست، بلکه چالش بزرگ عوامل انگیزشی، عدم آشنایی با متدولوژی تحقیق و موضوعات قابل تحقیق، عدم ترغیب و تشویق دانشجویان به مطالعه و تحقیق توسط اساتید و تأکید بر آموزش‌محوری است. آموزش و پژوهش در دانشگاه مکمل یک‌دیگرند، لذا با مانوس کردن دانشجویان با پژوهش در فرآیند فراگیری دانش از طریق آموزش روش تحقیق در قالب واحد آموزشی از مقطع کارشناسی، مشارکت آنان در فعالیت‌های پژوهشی بیش‌تر خواهد شد و این موجب شکوفایی استعداد‌های خلاق آنان در تولید علم در ادامه تحصیل آنان خواهد شد. برگزاری کارگاه‌های مناسب روش تحقیق برای دانشجویان و برگزاری جلساتی به منظور افزایش انگیزه دانشجویان برای تحقیق نیز مورد تأکید محققین این تحقیق می‌باشد. ایجاد انگیزه‌ی کافی برای انجام تحقیق در دانشجویان، برجسته نمودن تلاش‌ها و فعالیت‌های تحقیقی دانشجویان در کنار فعالیت‌های آموزشی توسط اساتید، به خصوص اساتید محترم راهنما، ایجاد ارتباط موثر بین دانشجویان و افراد متبحر در زمینه‌ی پژوهش، خصوصاً دیگر دانشجویان موفق در امر پژوهش، و کوتاه نمودن مسیر تصویب طرح‌ها از جمله راه‌کارهای پیشنهادی برای بهبود فعالیت‌های پژوهش دانشجویی دانشگاه می‌باشد. بدیهی است رفع موانع پژوهشی دانشجویان اگر هم‌زمان با رفع موانع پژوهشی سایر پژوهشگران دانشگاه [۲۵] صورت گیرد، سرعت روی‌آوری و انجام پژوهش هم افزایش خواهد داشت.

تشکر و قدردانی

از کلیه دانشجویان محترم دانشگاه علوم پزشکی سمنان، که با همکاری صمیمانه و با دقت پرسش‌نامه‌ها را تکمیل نمودند، هم‌چنین داوران ناشناسی که با ارائه نقطه نظرات خود،

اعتماد به نفس دانشجویان در فعالیت‌های پژوهشی به عنوان مهم‌ترین موانع تحقیقات دانشجویی ذکر شده‌اند. هم‌چنین مطالعه میرزا محمدی و بیجوند نشان داد نداشتن فعالیت پژوهشی در مقطع قبلی از موانع پژوهشی دانشجویان کارشناسی ارشد می‌باشد [۱۳]. لذا علاوه بر راه‌اندازی کارگاه‌های مرتبط با پژوهش در فوق برنامه، پیشنهاد می‌شود با حذف سرفصل‌های غیر ضروری در برنامه آموزشی دانشجویان دوره کارشناسی با نظر متخصصین ذیربط، دو واحد درس روش تحقیق در سرفصل دروس تمام رشته‌های علوم پزشکی در مقطع کارشناسی گنجانده شود تا دانشجویان تحت هدایت اساتید خبره در این زمینه مراحل انجام یک طرح تحقیقاتی را با نظارت مستمر معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه‌ها، به طور عملی فراگیرند. در این صورت دانشجویان وقت کافی برای آموزش روش تحقیق و انجام پژوهش داشته و اعتماد به نفس آنان در انجام پژوهش نیز افزایش می‌یابد. این راه‌کار بخشی از موانع انجام تحقیق را برطرف می‌کند. در این صورت دانشجویان پس از فارغ‌التحصیلی قادر خواهند بود علاوه بر انجام وظایف حرفه‌ای خود، توانایی انجام تحقیقات را نیز داشته باشند که می‌تواند در وصول به اهداف نقشه علمی کشور کمک‌کننده باشد. مضافاً این اقدام در درازمدت و در مراحل بالاتر تحصیلی منجر به افزایش کمیت و کیفیت پژوهش‌ها نیز خواهد شد.

از مهم‌ترین محدودیت‌های این تحقیق این است که به علت عدم دسترسی محققین به دانشجویان تحصیلات تکمیلی و تخصصی دانشگاه و یا عدم همکاری برخی از آنان، تصویر درستی از نظرات آنان در این تحقیق در دست نیست. لذا پیشنهاد می‌شود، نظرات دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه در زمینه موانع تحقیقاتی در دانشگاه، در تحقیق جداگانه‌ای مورد بررسی تحقیق قرار گیرد. محدودیت دیگر این که پرسش‌نامه استفاده شده، محقق ساخته می‌باشد که با استفاده از مطالعات مشابه طراحی و روایی آن از طریق اعمال نظر کارشناسان، اعضای هیئت علمی و دانشجویان نخبه دانشگاه و پایایی آن نیز از ضریب آلفای کرونباخ برآورد شد.

[13] Mirzamohammadi MH, Bijanvand F. Barriers of participation of Shahed University postgraduate students about research activity and writing papers. *Daneshvar (Raftar)* 2010; 17: 49-66. (Persian).

[14] Shayan M. Appropriate pattern research funds distribution between units sections. *Rahyaft J* 1996; 14: 105-117. (Persian).

[15] Sereshti M, Kazemian A, Daris F. Research barriers from the viewpoint of faculty members and employees of Shahrekord University of Medical Sciences. *Iranian J Educ Strat* 2010; 3: 51-57. (Persian).

[16] Ashtyani SC, Shamsi M. Comparison of barriers to research activities forms the point of view of normal and talented students at Arak University of Medical Sciences. *Edu Res Med Sci* 2012; 1: 26-32.

[17] Mazloomi Mahmoodabad SS, Hosseini SP, Abbasi Shuvazi M, Mirzaei Alavijeh M, Rezaei F. A survey of Shahid Sadoughi university of medical sciences students' opinions about research barriers during university training. *J Med Edu Dev* 2013; 6: 63-70. (Persian).

[18] Khalaj A, Shokraiee K, Seyfi P, Mesgarpour B, Adhami HR. Qualitative assessment of the views of graduate and undergraduate students of the faculty of pharmacy about pharmaceutical research in Iran. *Hakim* 2006; 9: 45-51. (Persian).

[19] Memarpour M, Poostforoush Fard A, Ghasemi R. Evaluation of attitude to, knowledge of and barriers toward research among medical science students. *Asia Pacific Family Med* 2015; 14: 2-7.

[20] Fazlollahi S. Preventive factors influencing university students' research projects. *Islām va Pazhūheshhāye Tarbiyati* 2012; 4: 165-184. (Persian).

[21] Ostadi A. Barriers and Strategies of Students' Islamic research in Islamic studies. *Mon Educ Information J Islamic Studies* 2005; 20: 52-53. (Persian).

[22] Soleimani H, Soleimani H, Salehfar D. Factors influencing the reluctance of accounting graduate students the research. *J Account Res* 2014; 4: 97-116. (Persian).

[23] Unnikrishnan B, Kanchan T, Holla R, Kumar N, Rekha T, Mithra P, Kulkarni V, Reshmi B. Medical students' research - facilitators and barriers. *J Clin Diagn Res* 2014; 8: XC01-XC04.

[24] Mostafa SR, Khashab SK, Fouaad AS, Abdel Baky MA, Waly AM. Engaging undergraduate medical students in health research: students' perceptions and attitudes, and evaluation of a training workshop on research methodology. *J Egypt Public Health Assoc* 2006; 81: 99-118.

[25] Sotodeh Asl N, Ghorbani R, Rashidy-Pour A. Viewpoints of faculty members of Semnan university of medical sciences about research barriers. *Koomesh* 2014; 16: 1-7. (Persian).

موجبات ارتقای کیفیت مقاله را فراهم نمودند، صمیمانه سپاس‌گزاری می‌شود.

منابع

[1] Sobhaninejad M, Afshar A. Remove barriers to the movement of science (the basic strategy of innovation, research activities in the university). *Islamic studies Islamic Univ J* 2009; 13: 21-24. (Persian).

[2] Larijani F. In translation of: scientific technologic systems: A glance at universal situation. Payon P, Bar R, *Rahyaft J* 1996; 14: 32-44. (Persian).

[3] Burgoyne LN, O'Flynn S, Boylan GB. Undergraduate medical research: the student perspective. *Med Educ Online* 2010; 15: 26-29.

[4] Entwistle N. Research-based university teaching: what is it and could there be an agreed basis for it? *Psychol Educ Rev* 2002; 26: 3-9.

[5] Salem safy R, Ashraf Rezaei N, Sadatian R, Moshirie Z, Sheikhy N, Baniadam A. The views of faculty members about research barriers in Urmia University of medical sciences. *J Nurs Midwifery Urmia Univ Med Sci* 2009; 7: 142-151. (Persian).

[6] Amiri R. Scientific research and it's barriers in Iran. *J Culture Res* 2003; 100: 52-53. (Persian).

[7] Alaei M, Azami A. The students' attitudes towards research in Ilam University of medical sciences 2001. *J Ilam Univ Med Sci J* 2004; 12: 39-44. (Persian).

[8] Farmanbar R, Asgari F. Study of constraining factors of research from the viewpoint of faculty members in Guilan university of medical sciences. *J Guilan Univ Med Sci* 2005; 14: 84-91. (Persian).

[9] Larijani F. Research, necessary and development. *Rahyaft J* 1997; 15: 3. (Persian).

[10] Anbari Z, Jadidi R. Comparing of barriers to research activities among students of Arak university of medical sciences, and appropriate strategies for student research management. *Iranian J Med Educ* 2013; 13: 435-448. (Persian).

[11] Nikrooz L, Rouzitalab M, Rayegan Shirazi AR, Naghizadeh MM, Taghavi F. Student research projects inhibiting factors from the students perspective. *J Fasa Univ Med Sci* 2012; 2: 113-119.

[12] Javadian Y. Medical students' attitudes towards the importance of research. *J Qazvin Univ Med Sci* 2002; 22: 64-67. (Persian).

Restrictive Factors in Medical Research in the Viewpoint of Students of Medical Sciences University of Semnan

Nemat Sotodeh Asl (Ph.D)¹, Raheb Ghorbani (Ph.D)^{*2}, Ali Rashidy-Pour(Ph.D)³

1 – Nursing and Allied Health Faculty, Research Center for Social Determinants of Health, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

2 - Research Center for Social Determinants of Health, Dept. of Community medicine, Faculty of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

2 - Research Center and Dept. of Physiology, Faculty of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran

(Received: 19 Feb 2015; Accepted: 15 Jun 2015)

Introduction: Acquiring knowledge by university students and increasing their participation in research activities can provide a safe pathway for promotion of creative talents in productivity in science and at higher levels, the development of the country. This study was conducted with the aim of determining the preventive factors toward student's interest in research in the field of medical sciences at the Medical Sciences University of Semnan in 2014.

Materials and Methods: In this cross - sectional study, 293 students who were at their second year or above, were randomly chosen. The research tools were a questionnaire with the topic of demography and a researcher-made 4-choices test containing 25 questions comparable with 5-choices scale test of Likert to determine the confining factors affecting the students' interest and enthusiasm in medical research. Each question had 5 options arranged from a "weakly agreeable" to "highly agreeable" scale. They were scored from 1 to 5 with the order of: very low, low, medium, high and very high. The items were classified in four areas of: personal factors (5 questions), motivational (7 questions), research facilities (8 questions) and structural factors and utilities (5 questions).

Results: The student's point of view were significantly different in the severity of barriers within the four areas ($P=0.033$), So that the personal obstacles seemed to be more important. The most important barrier factor affecting student research activities in the personal area was "lack of enough knowledge about the research topics"; in the area of motivational factors was "not being encouraged to do the research by the university" and "emphasizing on the pivotal training instead of research-based studies"; in the area of research facilities was, "not quite enough access to the scientific journals and references and also research specialists at the University", also "lack of appropriate research methodology workshops for students" and finally in the administrative area was the "long process of student research project approval process". There was not any significant differences in response to questions in any of the areas, between male or female, member and non-members at the research committee and also between students with different score averages in the two last semesters ($P > 0.05$). But within the area of research facilities, students' point of view were significantly different ($p < 0.001$). This area was specifically considered to be more of an obstacle for medical students than the others.

Discussion: In order to make medical sciences students more interested in the research area it is important to motivate them by giving them a role in the research projects, teaching them research methodology and to shorten the project approval process for student research projects. This way may lead to flourishing their creative talents in science and promote the proper scientific research in the country.

Keywords: Research, Research barriers, Student, Medical Sciences, Semnan University of Medical Sciences

* Corresponding author. Tel: +98 23 33654367

r_ghorbani@semums.ac.ir